Француска и Немачка раде на пројекту сужене уније који намеравају да представе наредног лета. За земље попут Србије, које чекају у реду за улазак у ЕУ, питање је куда заправо иду.

Европска унија пролази кроз „критични тренутак", забринуто су саопштили шефови дипломатија шест земаља оснивача Европске уније на састанку у Риму.

„Као земље-осниваче (стање Уније) нас нарочито погађа", објаснили су представници Француске, Италије, Немачке, Белгије, Холандије и Луксембурга, окупљени почетком недеље у граду у коме је 1957. године потписан оснивачки акт Европске уније.

Они су за „чвршћу унију", али ипак допуштају „различите путеве интеграције". Разлог је избегличка криза која би могла да означи крај европске архитектуре какву познајемо.

Европска унија никада није ни била унија „Сједињених држава Европе", које функционишу као једна држава. Одавно су постављене основе економске заједнице, али се она није развила у политичку унију. Историјске и идеолошке поделе су се показале жилаве. Идеал братства и јединства, опеван у Шилеровој „Оди радости" која је постала химна Европске уније, срушио се пред првим великим испитом солидарности.

Европска унија плаћа цену крње политичке заједнице која није успела да изгради заједничку унутрашњу, спољну и одбрамбену политику. Жан Клод Јункер је узалуд у септембру позивао чланице да прихвате избеглице — не само да се нису одазвале већ су многе урадиле супротно, учиниле су све да им затворе врата пред носом.

Најбогатије, попут Данске (чији пример је следила Швајцарска) смислиле су како да их обесхрабре да закуцају на њихова врата тако што ће им испразнити џепове и одузети све иоле вредније предмете. Федерика Могерини може само немоћно да слеже раменима на потезе европских влада ван европских граница — шефица европске дипломатије нема баш никакву тежину у сувереним одлукама француске или немачке дипломатије.

Још је гора ситуација у одбрани. Европска унија никада није успела да се ослободи америчког утицаја, односно безбедносне политике у којој одбрана њених граница зависи од ћуди НАТО-а. Већина становника Европске уније овај савез сматра својом одбрамбеном војском, иако кључну улогу имају САД, највећи финансијер (25 одсто, иза ње је Немачка са 19 одсто). Захваљујући САД пројекат заједничке европске одбране није одмакао од удружених немачко-француских гарнизона — Вашингтон се потрудио да НАТО нема алтернативу.

Зато су европске државе у случају криза принуђене да се окрену војном савезу, као што је то почетком недеље учинила немачка канцеларка Ангела Меркел, када је затражила да се НАТО укључи у решавање избегличке кризе.

Европа различитих брзина је дуго била табу, иако се за њу залагао значајан број европских интелектуалаца и политичара. ЕУ, заправо, не функционише на исти начин у различитим доменима, у домену монетарне политике на пример, у коме се земље ЕУ деле на оне које су у евро зони и оне које су ван ње.

До сада је овај различити развој доживљаван као прелазна фаза у европској конструкцији, али сада се доживљава као једини излаз из блокаде, одговор на дезоријентисаност европских грађана међу којима расте уверење да ЕУ није у стању да заштити њихове интересе и да је издала сопствене принципе.

Порука из Рима је упозорење које су оснивачи уније послали другим чланицама — или сте са нама или може и другачије. Тврдо језгро уније има интерес да збије редове и уколико Велика Британија на референдуму до краја године ипак одлучи да из ње изађе, што је мало вероватно, али није искључено.

Декларација шест земаља отвара пут стварању уније унутар уније. Француска и Немачка раде на пројекту сужене уније који намеравају да представе наредног лета. За земље попут Србије, које чекају у реду за улазак у ЕУ, питање је куда то заправо иду.

(Спутник)